

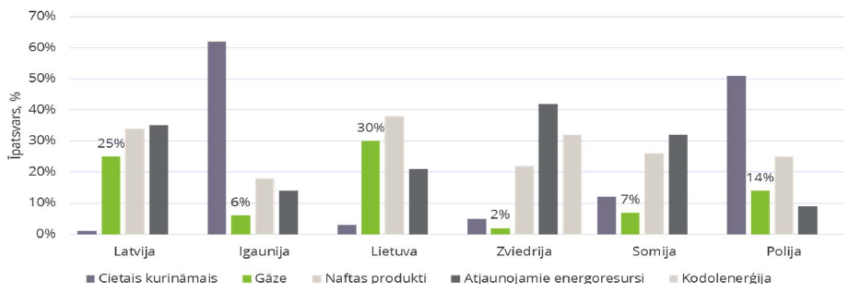
conexus
B A L T I C G R I D

KRĀTUVE PĒC TIRGUS ATVĒRŠANAS

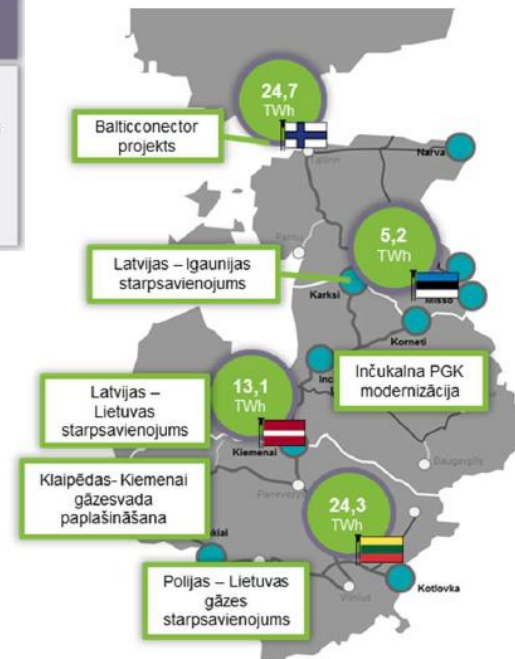
Conexus – Latvijas vietotais pārvades un uzglabāšanas operators

VĪZIJA (Kas mēs vēlamies būt?)	MISIJA (Kādēļ mēs eksistējam?)	VĒRTĪBAS (Kas mums ir svarīgs?)
 <p>Kļūt par uzticamāko enerģijas avotu reģionā</p>	 <p>Veicināt ilgtspējīgu enerģijas tirgus darbību reģionā, nodrošinot uzticamu dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas darbību.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Droša sistēmas darbība Profesionāla un vienota komanda Elastība un atvērtība caur kompetentiem risinājumiem Ilgtspējīga attīstība

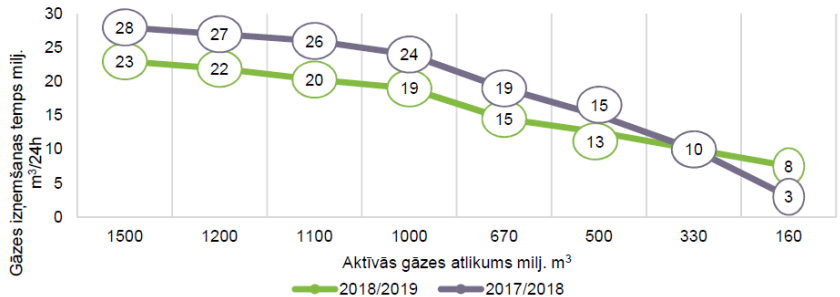
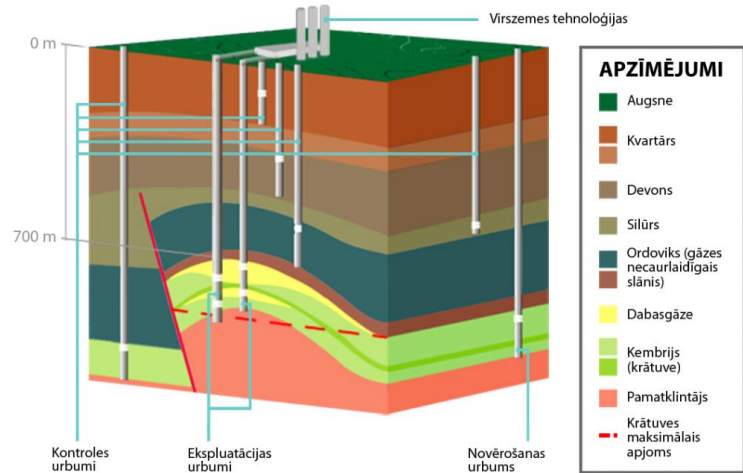
Enerģijas avotu patēriņa īpatsvars nacionālā līmenī reģionā (Eurostat, 2016. gada informācija)

Tirgus (67 TWh)
 Ilgtspēja
 Krātuve (24 TWh)
 Drošība

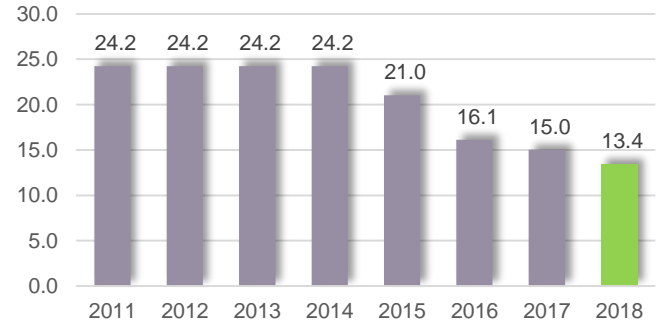

Inčukalna Pazemes Gāzes Krātuve

- 700 m dziļumā, teritorija 20-25 km²; ūdens nesējslāņa tips
- Pirmā iesūkņēšana 1968 gadā – 50 gadus atpakaļ
- Izveidota, lai nodrošinātu Baltijas un ZR Krievijas ziemas apgādi; izņemšanu nodrošina spiediena starptība
- Kopējā jauda – 45 TWh; no kā aktīvā gāze 24 TWh
- Maksimālā izņemšanas kapacitāte 330 GWh dienā
- Maksimālā iesūkņēšanas kapacitāte 187 GWh dienā
- 180 urbumi, no kuriem 93 iesūkņēšanas/izņemšanas
- Darbības spiediens – min 24 bar; max 105 bar

Krātuves papildījums, TWh

Krātuves galvenie ieguvumi

- ✔ Atkarības mazināšana no tiešām ārējām dabasgāzes piegādēm
- ✔ Cenu pieauguma mazināšana – globālie faktori ietekmē mazāk, ja resurss ir vietēji pieejams
- ✔ Elastība apgādē neplānotos laika apstākļos
- ✔ Ātra reaģēšana augsta pieprasījuma un ārkārtas situācijās
- ✔ Sastrēgumu vadība
- ✔ Reģionālo plūsmu nodrošināšana
- ✔ LNG – pieejamība tikai tad, ja dabasgāze ir terminālā nepieciešamā daudzumā
- ✔ Tirgotāji – portfeļa balansēšanas iespējas ar krātuves palīdzību

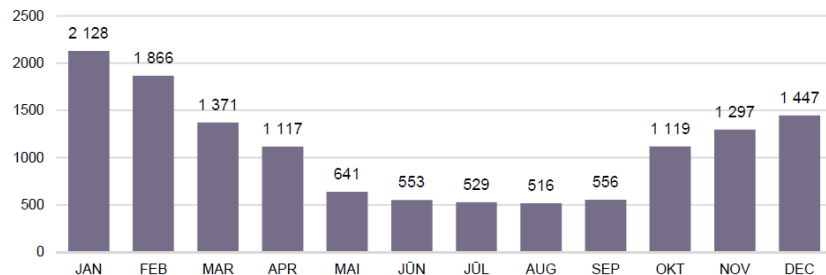
Latvijas pieredze pēc tirgus atvēršanas

- Tirgus atvēršana 2017. gada 3. aprīlī
- Krātuves tarifi ir regulēti, bet nav noteikts pienākums tirgotājiem obligāti izmantot krātuvi
- 2017. gads – Conexus pēc savas iniciatīvas organizē iepirkumu dabasgāzes «rezervēšanai» krātuvē, kas nodrošina krātuves papildījumu un apgādes sistēmai nepieciešamo spiedienu
  - Apjoms 7.5 TWh, cena 8.5 MEUR, *tiesvedība par 3 MEUR iekļaušanu tarifos*
  - 2018. gada marta sākums – aukstā perioda apgādi nodrošināja Conexus laicīga darbība
- 2018. gads – ieviests Latvijas krīzes vadības regulējums - noteikumos #312 (līdz 2021. gadam)
  - 4 izsoles – apjoms 3.16 TWh; izmaksas 9.4 MEUR
  - Krātuve tiek tirgota zem pašizmaksas – netiek segtas pilnas krātuves izmaksas

Abi gadi norāda uz būtiskām problēmām krātuves izmaksu segšanā – Conexus vēlas uzsākt diskusiju par nepieciešamām izmaiņām regulējumā, kas varētu stāties spēkā 2020. gadā

Latvijas dabasgāzes patēriņa specifika

2017. gads - GWh

Mēnesis	Vidējā temperatūra*	2015	2016	2017
Janvāris	-2.9	-0.1	-6.0	-2.2
Februāris	-2.9	+0.8	+1.8	-2.1
Marts	+0.7	+4.6	+2.5	+2.6
Oktobris	+7.4	+6.8	+5.6	+6.7
Novembris	+2.4	+5.1	+1.5	+3.8
Decembris	-1.0	+3.6	+1.9	+1.3

- Ziemas mēnešu patēriņš 4 reizes pārsniedz vasaras patēriņu – maz industriālo klientu
- Būtiska atkarība no ārējās temperatūrām – vairāk nekā puse patēriņa ir siltuma ražošanai
- Būtisks īpatsvars ir elektroenerģijas ražošanai – gāzes patēriņu ietekmē elektrības starpsavienojumu darbība un elektroenerģijas biržas cenas
- Neliels mājsaimniecību patēriņš – maz patērētāji, kam nepieciešams nodrošinājums saskaņā ar EU regulu
- Divas aukstas nedēļas ir kritisks notikums gāzapgādes sistēmā (tirgus iespēja sagatavoties mazas varbūtības gadījumiem ir ierobežota)

Krātuves produkti

- 2018. gadā pēc tirgus pieprasījuma ieviesti divi produkti
- Grupētās jaudas produkts – sedz pilnas krātuves izmaksas
- Tirgus produkts – papildījumu veicinošs produkts, kas nesedz izmaksas
- Sākotnējā prognoze – grupētās jaudas produkts izmantojams apgādes drošības risinājumiem, bet tirgus produkts papildus papildījuma nodrošināšanai

Tirgus mehānismi – par ko maksā tirgotāji

- 96% no 2018./2019. gada sezonā iegādātā apjoma ir tirgus produkts, kas nesedz krātuves izmaksas
- Tirgus ietvaros ieviestie papildus stimuli
  - Krātuves ieeja/izeja ar 100% atlaidi (tarifs bez atlaides 0.10 EUR/MWh)
  - Kopš 2018. gada jūlija ieviesti sezonālie koeficienti – ziemā dabasgāzes importēšana Latvijā dārgāka nekā vasarā (vasaras cena 0.10 EUR/MWh; ziemas cena 0.15 EUR/MWh, ja izvēlas mēneša produktus)
- Ieviestie stimuli nav pietiekami, lai mainītu tirgotāju motivāciju un izvēli – kopumā esošais tirgus modelis nenodrošina krātuves izmaksu atgūšanu un ilgtspējīgu izmantošanu

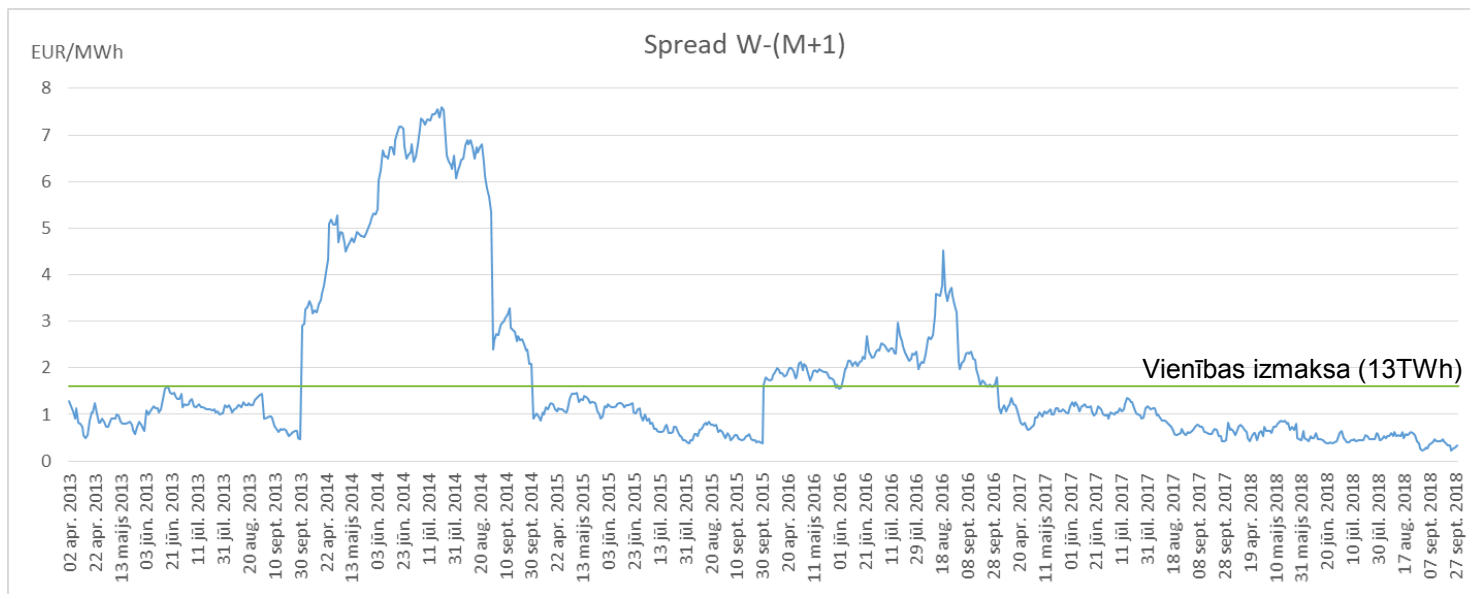

Spēkā esošais apgādes drošības risinājums

- Iestrādāts MK noteikumos Nr. 312 (krīzes vadība) un sastāv no 2 daļām:
  - Aizsargāto lietotāju apgādes rezerves - 300 tūkst. MWh – 1.2% no krātuves jaudas
  - Sistēmas darbības nodrošināšana 3,16 TWh – 12.5% no krātuves jaudas
- SPRK noteic, ka apgādes drošības risinājumam apjoms jārezervē par iespējami zemāko cenu arī tad, ja krātuves izmaksas netiek segtas
- Apgādes drošības risinājums 2018./2019. gadā nesedza pilnas krātuves izmaksas, kas saistītas ar šāda apjoma nodrošināšanu – starpība starp tirgus produkta cenu un grupētās jaudas produkta cenu 2018. gadā ir 6 MEUR apmērā

Valstisks lēmums – ja krātuve ir valsts nozīmes stratēģiskā infrastruktūra, tad jānodrošina pilna izmaksu segšana

Tirgus Procesi – vai krātuves izmaksas var segt no tirgus darbības

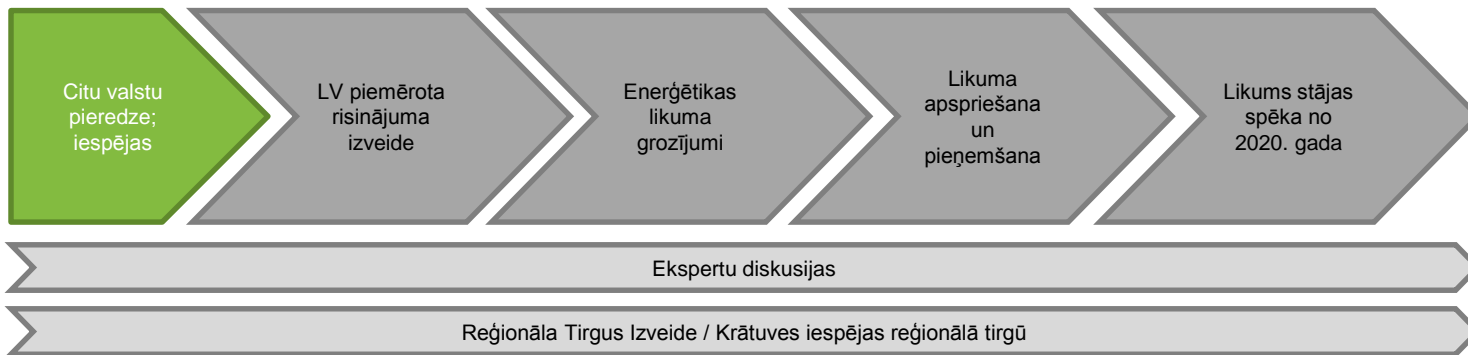
Dabasgāzes vasaras mēnešu un ziemas cenas starpība Gaspool pēdējo divu iesūknēšanas ciklu laikā bija zemāka par vienas vienības uzglabāšanas izmaksām

Vai ir nepieciešams reģionāls risinājums?

- Ieviešot tirgu, katra valsts ir uzņēmusies izmaksas, kas saistās ar reģionālu apgādi, bet tiek iekļautas vietējos tarīfos:
  - Somija – Baltic-conector Somijas puses kapitālieguldījumi netiek attiecināti uz reģionālajām plūsmām (to sedz Somijas patērētāji) – summa 30 MEUR
  - Igaunija - Baltic-conector Igaunijas puses kapitālieguldījumi netiek attiecināti uz reģionālajām plūsmām (to sedz Igaunijas patērētāji) – summa 33 MEUR
  - Lietuva – Klaipēdas termināla izmaksas sedz Lietuvas patērētāji (summa 65 MEUR gadā)
- Krātuves izmaksas 22 MEUR gadā - daļu iespējams segt ar tirgus mehānismiem, nepieciešams mehānisms līdz 15 MEUR/gadā segšanai
- Jautājuma risināšana reģionālā līmenī radītu daudz lielākus pretprasījumus, ekonomiski pamatoti krātuves nesegto izmaksu daļu segt Latvijas tirgum
- Ietekme – mājāsaimniecībām mēneša rēķins – 7 centi mēnesī (plīts), 2,52 EUR mēnesī (apkure)
- Krātuves izmantošana nav videi draudzīgāka enerģija pret iepriekš izmantoto – krātuve nodrošina enerģētisko neatkarību un drošību

Conexus piedāvātais risinājums - koncepts

Krātuve nodrošina dabasgāzes piegādes avota pieejamību Latvijas teritorijā, tā ir nepieciešama apgādei un Enerģētikas Likumā jāiestrādā grozījumi, kas nodrošina pilnu krātuves izmaksu segšanu

- Konference ir pirmais solis
- Skaidrs koncepts ļautu maksimāli piesaistīt iespējamus Somijas tirgotājus krātuves izmantošanā

Paldies!

